

KARTA OPISU MODUŁU KSZTAŁCENIA		
Nazwa modułu/przedmiotu Nawigacja i planowanie ruchu robotów		Kod 1010532121010530030
Kierunek studiów Automatyka i robotyka	Profil kształcenia (ogólnoakademicki, praktyczny) ogólnoakademicki	Rok / Semestr 1 / 2
Ścieżka obieralności/specjalność Automatyka	Przedmiot oferowany w języku: polski	Kurs (obligatoryjny/obieralny) obligatoryjny
Stopień studiów: II stopień	Forma studiów (stacjonarna/niestacjonarna) stacjonarna	
Godziny Wykłady: 30 Ćwiczenia: - Laboratoria: - Projekty/seminaria: 30		Liczba punktów 4
Status przedmiotu w programie studiów (podstawowy, kierunkowy, inny) kierunkowy		(ogólnouczelniany, z innego kierunku) z danego kierunku
Obszar(y) kształcenia i dziedzina(y) nauki i sztuki nauki techniczne		Podział ECTS (liczba i %) 4 100%
Odpowiedzialny za przedmiot / wykładowca:		
<p>dr inż. Dariusz Pazderski email: Dariusz.Pazderski@put.poznan.pl tel. 61 6652100 Katedra Sterowania i Inżynierii Systemów ul. Piotrowo 3a, 60-965 Poznań</p>		
Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności, kompetencji społecznych:		
1	Wiedza:	Student rozpoczynający ten przedmiot powinien posiadać podstawową wiedzę z podstaw metrologii, probabilistyki i statystyki, układów pomiarowych, teorii sterowania oraz programowania
2	Umiejętności:	Powinien posiadać umiejętność rozwiązywania podstawowych problemów z zakresu projektowania i uruchamiania układów pomiarowych, programowania w środowisku Matlab/Simulink, programowania wysokopoziomowego i niskopoziomowego w języku C/C++, symulacji układów dynamicznych ciągłych i dyskretnych w czasie oraz umiejętność pozyskiwania informacji ze wskazanych źródeł. Powinien również rozumieć konieczność poszerzania swoich kompetencji.
3	Kompetencje społeczne	Ponadto w zakresie kompetencji społecznych student musi prezentować takie postawy jak uczciwość, odpowiedzialność, wytrwałość, ciekawość poznawcza, kreatywność, kultura osobista, szacunek dla innych ludzi.
Cel przedmiotu:		
<p>1. Przekazanie studentom wiedzy w zakresie: ogólnej struktury układu sterowania robotów mobilnych, podstawowych metod lokalizacji robotów mobilnych, metod percepcji środowiska i jego mapowania, technik nawigacji wykorzystujących metody formalne, probabilistyczne i heurystyczne, metod planowania ruchu dla układów z więzami holonomicznymi i fazowymi oraz architektury sterowania autonomicznych robotów mobilnych.</p> <p>2. Rozwijanie u studentów umiejętności w zakresie implementacji, obsługi i projektowania systemów lokalizacji i nawigacji w systemach mobilnych z uwzględnieniem wymagań projektowych (wymagany stopień precyzji, szybkości pracy, zastosowań układów wieloczuJNIKOWYCH).</p>		
Efekty kształcenia i odniesienie do kierunkowych efektów kształcenia		
Wiedza:		
<p>1. Poznaje metody sztucznej inteligencji wykorzystywane w algorytmach nawigacji - [K_W2] 2. Poszerza wiedzę w obszarze robotyki mobilnej - [K_W10]</p>		
Umiejętności:		
<p>1. Prowadzenia badań symulacyjnych ilustrujących działanie algorytmów nawigacji i planowania ruchu - [K_U9] 2. Wykonywania analizy niepewności danych sensorycznych i uwzględniania ich wpływu przy projektowaniu układu sterowania robotem mobilnym - [K_U10] 3. Prowadzenia analizy, przetwarzania i wykorzystania danych sensorycznych w algorytmach percepcji, lokalizacji i nawigacji - [K_U11] 4. Projektowania układów percepcji, lokalizacji i nawigacji oraz implementacja algorytmów planowania ruchu - [K_U13]</p>		
Kompetencje społeczne:		
<p>1. Potrafi pracować w zespole przy rozwiązywaniu zadań projektowych. - [K_K3]</p>		

Sposoby sprawdzenia efektów kształcenia
<p>Ocena formująca:</p> <p>a) w zakresie projektu</p> <p>na podstawie oceny przygotowania studenta do zajęć i bieżącego postępu realizacji zadań,</p> <p>Ocena podsumowująca:</p> <p>a) w zakresie wykładów weryfikowanie założonych efektów kształcenia realizowane jest przez:</p> <ol style="list-style-type: none">
ocenę wiedzy i umiejętności wykazanych na zaliczeniu pisemnym w formie testu (z pytaniami w formie wielokrotnego wyboru oraz zawierającego pytania otwarte),
omówienie wyników zaliczenia, <p>b) w zakresie laboratoriów weryfikowanie założonych efektów kształcenia realizowane jest przez:</p> <ol style="list-style-type: none">
ocenę przygotowania studenta do poszczególnych sesji zajęć (rozmowa) oraz ocenę umiejętności związanych z realizacją projektu,
ocenę i ?obronę? przez studenta sprawozdania z realizacji projektu, <p>Uzyskiwanie punktów dodatkowych za aktywność podczas zajęć, a szczególnie za:</p> <ol style="list-style-type: none">
omówienia dodatkowych aspektów zagadnienia,
efektywność zastosowania zdobytej wiedzy podczas rozwiązywania zadanych problemów,
umiejętność współpracy w ramach zespołu praktycznie realizującego projekt,
wskazywanie trudności percepcyjnych studentów umożliwiające bieżące doskonalenia procesu dydaktycznego.
Treści programowe
<p>Program wykładu obejmuje następujące zagadnienia:</p> <p>Pojęcia podstawowe: lokalizacja, nawigacja, planowanie ruchu. Schemat przepływu informacji w architekturze sterowania robota mobilnego. Paradygmaty sterowania w robotyce: struktura deliberatywna, reaktywna i hybrydowa. Metody lokalizacji względnej: całkowanie ścieżki, lokalizacja inercyjna, opis ciągły i dyskretny, algorytmy numeryczne, ocena błędów pomiarowych i modelowanie niepewności, realizacja techniczna metod lokalizacji względnej, czujniki (sensory do pomiaru kąta, sonary dopplerowskie, akcelerometry, żyroskopy). Metody lokalizacji bezwzględnej: metoda trilateracji i triangulacji, algorytmy numeryczne, ocena błędów pomiarowych, realizacja techniczna metod lokalizacji bezwzględnej, czujniki i ich model (dalmierze ultradźwiękowe i laserowe), przykłady istniejących systemów. Lokalizacja probabilistyczna jako metoda łączenia danych lokalnych i globalnych. Klasyfikacja i ogólna charakterystyka metod opisu środowiska: reprezentacja rastrowa, wektorowa i topologiczna. Mapa rastrowa: podejście probabilistyczne, teoria ewidencji, metody zbiorów rozmytych, modele sensorów. Mapa wektorowa: etapy tworzenia mapy wektorowej (akwizycja danych, segmentacja, określanie reprezentacji cech), aktualizacja mapy globalnej, opis niepewności. Reprezentacje grafowe środowiska: graf widoczności, uogólniony diagram Woronoja, metoda sylwetki, metody dekompozycji przestrzeni. Ogólne metody planowania ruchu w wielowymiarowej przestrzeni konfiguracyjnej z ograniczeniami: metody przeszukiwania grafów, planowanie probabilistyczne, metody funkcji potencjalnych w wersji ciągłej i dyskretniej, funkcja nawigacyjna, modelowanie przepływów cieczy idealnych, dyskusja problemu minimum lokalnych i punktów siodłowych. Planowanie ruchu dla układów różniczkowo-płaskich, metody wielomianowe, wykorzystanie pól wektorowych. Planowanie ruchu układów nieholonomicznych: metody Lie-algebraiczne, metody jakobianowe, metody optymalizacji nieliniowej (w tym metoda Monte Carlo). Planowanie ruchu wykorzystujące metody inspirowane biologiczne (algorytmy typu bug, algorytmy roju). Kinetodynamiczne planowanie ruchu, układy o niecałkowalnej dynamice.</p> <p>Zajęcia projektowe prowadzone są w formie piętnastu 2-godzinnych zajęć poprzedzonych sesją instruktażową na początku semestru. Projekty realizowane są przez 2- lub 3-trzyosobowe zespoły studentów. Tematyka projektów obejmuje następujące zagadnienia:</p> <p>Analiza błędów i weryfikacja dokładności wybranych metod lokalizacji robotów. Badanie czujników pomiarowych wykorzystywanych w lokalizacji, w tym: czujników INS, czujników ultradźwiękowych i skanerów laserowych. Projektowanie i implementacja układów pomiarowych do zadania lokalizacji z wykorzystaniem mikrokontrolerów i procesorów DSP. Metody fuzji danych: projektowanie modeli symulacyjnych i testowanie metod, implementacja programowo/sprzętowa z wykorzystaniem czujników heterogenicznych. Systemy operacyjne robotów mobilnych i ich zastosowanie w zadaniu lokalizacji, mapowaniu środowiska i nawigacji, badania laboratoryjne ilustrujące działania tych metod na obiektach rzeczywistych. Implementacja programowa metod planowania ruchu w środowisku Matlab/Simulink oraz w języku C/C++.</p> <p>Metody dydaktyczne:</p> <ol style="list-style-type: none">
wykład: prezentacja multimedialna, prezentacja ilustrowana przykładami podawanymi na tablicy, demonstracja.
ćwiczenia laboratoryjne: rozwiązywanie problemów, ćwiczenia praktyczne, wykonywanie eksperymentów, dyskusja, praca w zespole.
<p>Literatura podstawowa:</p> <ol style="list-style-type: none">
J. Borenstein (edytor), Where am I - Systems and Methods for Mobile Robot Positioning, 1996, http://www-personal.umich.edu/~johannb/shared/pos96rep.pdf.
P. Skrzypczyński, Metody analizy i redukcji niepewności percepcji w systemie nawigacji robota mobilnego, Rozprawy, nr 407, Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, Poznań 2007.
R. C. Arkin (edytor), Principles of Robot Motion Theory, Algorithms and Implementation, Massachusetts Institute of Technology (MIT), 2005,
R. Siegwart, I. Nourbaksh, Introduction to Autonomous Mobile Robots, MIT, 2004.
B. Siciliano, L. Sciavicco, L. Villani, G. Oriolo, Robotics: Modelling, Planning and Control, Springer 2009.

Literatura uzupełniająca:		
1. B. Siciliano, O. Khatib (Ed.), Handbook of Robotics, Springer 2009.		
2. Tchoń, Mazur, Hossa, Dulęba, Manipulatory i roboty mobilne, Akademia Oficyna Wydawnicza PLJ, 2002.		
Bilans nakładu pracy przeciętnego studenta		
Czynność	Czas (godz.)	
1. udział w zajęciach projektowych	30	
2. przygotowanie do zajęć projektowych	6	
3. przygotowanie sprawdzianu z projektu (w ramach pracy własnej)	5	
4. napisanie programu / programów, uruchomienie i weryfikacja (czas poza zajęciami laboratoryjnymi)	12	
5. udział w wykładach	30	
6. udział w zaliczeniu wykładu	2	
7. zapoznanie się ze wskazaną literaturą / materiałami dydaktycznymi	5	
8. przygotowanie do zaliczenia wykładów	10	
9. udział w konsultacjach związanych z realizacją procesu kształcenia (konsultacje mogą być realizowane drogą elektroniczną)	2	
Obciążenie pracą studenta		
forma aktywności	godzin	ECTS
Łączny nakład pracy	102	4
Zajęcia wymagające bezpośredniego kontaktu z nauczycielem	62	2
Zajęcia o charakterze praktycznym	53	2